

que recepta, in ea causa novæ controversiæ emerunt, ut liquet ex Concilio Parisiensi anni 829. lib. 1. cap. 27., & ex Epistola Nicolai I. ad Rodolphum Episcopum Bituricensem cap. 1. Erant enim adhuc, qui Chorepiscopis favebant, licet non omnes eadem voluntate; alii scilicet, præsertim Episcopi, ut coadjutores ministerii haberent, & Chorepiscopis tamquam Vicariis uterentur, seseque ab Ecclesiasticis muneribus obeundis eximerent; alii, ut veterem disciplinam, qua Chorepiscopi & admittebantur, & laudabantur, incolumem custodiendam curarent. Hujusmodi inter cæteros fuit laudatus Rhabanus Maurus, cujus est liber singularis ad Drogonem Metensem Episcopum directus *de Chorepiscopis, & dignitate, atque officio eorum*; ex quibus omnibus facile constat, Chorepiscoporum officium, atque institutionem in Civitatibus nonnisi tardius defecisse. Igitur, ut ad propositum revertar, civitatenses, & rusticanae, seu diocesanæ Ecclesiæ communibus ferè institutionibus regebantur, & quemadmodum Episcopi Chorepiscopos in civitatibus constituerunt exemplo Chorepiscoporum rusticanorum, ita eosdem exemplo rusticanorum

aboleverunt. In Ecclesiis civitatensibus Chorepiscoporum civitatensium officium in Archipresbyteros civitatenses, seu in Cathedrali Ecclesia constitutos derivavit, quorum opera adjuvaretur officium Episcopale, adjunctis Archidiaconis ratione certarum causarum, præsertim temporalium; eadem ratione, qua in Ecclesiis rusticanis pro Chorepiscopis ruralibus constituti sunt Archipresbyteri. Denique cum in Ecclesiis Cathedralibus noluerunt amplius Episcopi vicariam operam Cathedralis ecclesiæ Archipresbyteris, vel Archidiaconis commendare, sed pro illis adamaverunt Vicarios generales constituere, quos pro arbitrio eligerent, pro adbitrio etiam ab officio removerent, eandem formam, aut similem induxerunt in Ecclesias rusticanas, ut pro rusticanis Archipresbyteris constituerent ibidem Vicarios, quos Foraneos appellarunt pro adbitrio æquè eligendos, ac destituendos. Quamobrem concludere possumus, Chorepiscopis primum ruralibus successisse rurales Archipresbyteros, Archipresbyteris autem ruralibus Vicarios Foraneos recentioribus sæculis successisse, atque juxta hæc principia regi hodiernam disciplinam.

CAPUT II.

De Capitulis, seu Collegiis Ecclesiarum Cathedralium.

Huc referendi sunt tituli 9. 10. & 11. libri 3.

Quo tempore una erat in singulis diocesis clericorum Ecclesia, quæ à Cathedra Episcopi ibidem præsentis Cathedralis appellabatur, solus ordo clericos sub Episcopo constitutos invicem distinguebat; atque ut omittam inferiora officia ab inferioribus clericis gesta, Diaconi temporales tantum res Ecclesiasticas administrabant, Presbyteri autem non solum Sacramentis ordini suo congruentibus conferendis

vacabant, sed & quod ad jurisdictionem sacrarum explicandam attinet, opera, consilio, suffragiis Episcopum adjuvabant. Unum erat, & solidum Episcoporum, & Presbyterorum ministerium, nisi quod Episcopus veluti Princeps, Presbyteri veluti Senatores Ecclesiæ habebantur, uti eleganter scribebat Hieronymus in canone 7. dist. 95. Hanc ad rem ita ad Presbyteros, Diaconosque suos scribebat Cyprianus in Epistola 5. *Quam-*

quam

quam causa compelleret, ut ipse ad vos properare, & venire deberem; primo cupiditate, & desiderio vestri qua res in votis meis summa est; tum deinde, ut ea, quæ circa Ecclesiæ gubernaculum utilitas communis exposcit, tractare simul, & plurimorum consilio limare possemus &c. Huc quoque pertinebat anxia illa Ecclesiæ sollicitudo, qua curabatur, ut frequens esset Diocesanarum Synodorum celebratio, etiam bis singulis annis, uti suo in loco observatum est, disciplina sanè ab ipsis Apostolicis derivata, qui in rebus gravioribus seniores convocare, audireque, unàque cum ipsis sententiam proferre solebant, can. 5. dist. 95. Paulatim, partim ex eo, quod nonnulli ex Episcopis Presbyteros temnerent, quod luget pressis verbis Hieronymus in can. 6. & 7. dist. 95., partim ex eo, quod ex complurium suffragiis schismata identidem suborirentur, ut iterum scribit Hieronymus in dicto can. 5.; factum est, ut Episcopi rerum sacrarum curam ad se traherent ferè universam, ipsique quasi soli jurisdictionem Ecclesiasticam explicarent; quamquam tamen in hac re non ubique conformes esse poterunt mores, vel quod alicubi moratiores Episcopi, si non integram servaverunt veterem disciplinam, quædam saltem disciplinæ veteris vestigia manere voluerunt, ex. gr. in definiendis rebus investigantes, quid Presbyteri sentirent, reservata sibi facultate pro arbitrio definiendi, vel quod alicubi Presbyteri Episcoporum voluntati obstiterunt; unde proflixit, ut conventionibus & transactionibus initis aliqua Episcopo concederentur, aliqua in liberam Presbyterorum potestatem venirent; ex quo repetenda sunt varia, quæ passim occurrunt, Ecclesiarum Cathedralium jura consuetudinibus diuturnis confirmata. Interea in oppidis, vicis ac pagis constitutæ fuere Parochiæ circa quartum, aut quintum Ecclesiæ sæculum; tum verò Civitatenses Presbyteri, quasi Episcopo adsidentes, à tractandis Diocesanis negotiis abstinere voluerunt rusticanos, quasi apud Cathedra-

lem unam Ecclesiam ingenta inesset sacra jurisdictione; imò & ubi in Civitate plures erigi cœperunt Ecclesiæ, atque in eisdem Ecclesiis Collegia clericorum, clerici Cathedrali Ecclesiæ adscripti alios simili ratione à rebus diocesanis tractandis abstinere oportere censuerunt, cujus rei vestigia adparent in cap. 3. de causa possess., & propriet. Sæculo Ecclesiæ duodecimo, quando clerici titulo patrimonii, vel recens institutorum beneficiorum, præsertim patronalium, ordinati sunt, & isti exclusi ab ea jurisdictionis parte fuerunt; & quoniam majores Cathedralium Ecclesiarum clerici Canonicorum, quasi in canonem, seu matriculam Ecclesiæ redacti, nomen adsumserunt, ut ab aliis secernerentur; traditum inde fuit, in Capitulo Cathedralis Ecclesiæ Senatam quendam Ecclesiæ exhiberi, ita ut ipsi unum cum Episcopo corpus, quasi potiora membra cum capite constituerent, cap. 4. de his, quæ fiunt à Prælatibus; imò ex hoc proflixisse reor Capituli nomen; quemadmodum enim Episcopus Caput, seu Princeps Ecclesiæ dicebatur, ita Collegium Canonicorum dici potuit Capitulum, quasi Caput secundi Ordinis, & post Episcopum supra cæteros clericos excellens. Eam ob rem Canonicorum consilio Episcopus utebatur in beneficiis conferendis, in clericis ordinandis, in beneficiariis ex causa suspendendis, aut destituendis, in rebus Ecclesiæ distrahendis, in constitutionibus edendis, aliisve similibus, cap. 1. & passim eod. tit., cap. 2. & 4. de his, quæ fiunt à majore parte capituli, cap. 1. & 12. de reb. Eccles. non alien., Clement. 2. eod. tit. cap. 1. de excess. Prælat. Neque recesserunt ab his regulis Tridentini Patres, quando sanxerunt, sine præsentia Canonicorum, aut Clericorum non fieri ordinationes, sess. 23. de Ref. cap. 8., sine illorum consilio indulgentias non publicari, sess. 21. de Ref. cap. 9., non instituti Seminarium, eorundemve jura firmari, sess. 23. de Ref. cap. 18., non designari, quo quisque ex Canonicis ordi-

ne

ne insignitus esse debeat, sess. 24. de Ref. cap. 12., & pias voluntates non commutari, sess. 25. de Ref. cap. 8.

Sunt istæ generales juris Ecclesiastici regulæ, quibus in omnibus casibus aliquid peracturus Episcopus exquirere Capituli suffragia tenetur; unde manet pœnès Episcopum facultas convocandi Capitulum, quotiescumque id ipsi expedire videatur, dummodò non agatur de re ad Episcopi ejusdem, vel suorum commodum pertinente, in qua sicut Episcopus iudicium ferre non potest, ita nequit Canonorum consilium exposcere, Concilio Tridentino sess. 25. de Ref. cap. 6., ubi præceptum legimus, ut *Episcopi ipsi Capitulum convocent, vota exquirant, & juxta ea concludant.* Neque ego aliam probabilem invenire possum exceptionem, nisi ubi agatur de dirimendis in iudicio Clericorum causis, non quidem Ecclesiasticis; de his enim tanquam Episcopali dignitati ingentis expressum deprehendo Concilii Carthaginensis decretum in can. 6. caus. 15. quæst. 7. ita conceptum: *Episcopus nullius causam audiat absque præsentia suorum Clericorum; alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi Clericorum præsentia confirmetur;* sed ubi agatur de causis civilibus juxta Novellam Justiniani 83., nam cum hæc potestas tum explicari visa est, cum ejus Imperatoris leges prodierunt, verbis earundem legum inhærebatur, quæ de uno Episcopo faciunt mentionem, quemadmodum & de uno Episcopo fit passim mentio in tit. codicis de Episcopali audientia. Cæterum in Decretalibus, ubi de potestate Episcoporum agitur, constans disciplina adparet de exquirendo generaliter consensu Capituli: & quamquam passim legamus, Episcopos sæpè ac sæpius molitos fuisse, ut ipsi soli certa Ecclesiastica negotia gererent, tamen observamus, Pontifices Maximos cohibuisse illorum conatus, cap. 4. 5. 8. de his quæ fiunt à Prælati, cap. 2. de his, quæ fiunt à majore parte Capituli, cap. 1. de reb. Eccles. non alien., cap. 2. & 7. de donation.,

nisi ageretur de Episcopis, qui certa negotia gerere voluissent facultate speciali obtenta ab Apostolica Sede, quæ facultas quandam dispensationis speciem exhibebat, cap. 9. in fine de his, quæ fiunt à Prælat., cap. 2. de reb. Eccles. non alien. in 6., aut nisi ageretur de Episcopis, qui eam potestatem excludendi Capitulum legitima consuetudine, vel præscriptione sibi vindicavissent, cap. 3. de consuetud. in 6., hæ enim jurisdictionum species consuetudinum, & præscriptionum vicibus facilè subsunt, cap. 6. de his, quæ fiunt à Prælati; aut nisi ageretur de contrariis statutis Cathedralis alicujus Ecclesiæ; etenim cum in hoc Canonorum concursu sæpè inter Episcopos, & Capitula contentiones emergent, alicubi opus fuit negotia partiri, ut, dum quædam regenda liberè Canonice relinquerentur; cætera ad liberam jurisdictionem Episcopi referrentur; aut denique nisi specialiter ageretur de rebus Ecclesiasticis jamdiu temporum injuria possessis & detentis sub laicorum potestate, in Monasteria transferendis. In hac enim specie quicumque non ignorat, quanta decimotertio sæculo fuerit Pontificum cura, ut tandem aliquando bona Ecclesiastica à laicis usurpata ad Ecclesiam reverterentur, patientes ea restitui apud Monasteria, & gratia Monachorum, quando laici ægrè admodum ferebant in Clericorum potestatem reduci; facilè percipit, quam opportunum fuerit, generales regulas relaxari, cap. 7. de his, quæ fiunt à Prælati, eodem modo, quo ob singularem Ecclesiæ utilitatem receptum fuit, ut etiam sine consensu Episcopi juspatronatus à laicis vel Ecclesiæ, vel religioso loco cederetur, cap. unico de jurepatron. in 6.

Optimum hoc Ecclesiarum regimen, juxta quod non nisi integrum potest esse iudicium, quod plurimorum sententiis confirmatur, uti scribebat Cælestinus III. in cap. 21. de offic. deleg., paulisper placitis suis turbaverunt sequioris ætatis Interpretes, qui cum inficiari non possent, te-

teneri Episcopos regulariter requisito Capitulo omnia gerere, invenissent autem canones modò ita conceptos, ut *consilium* modò ita, ut *consensus* Capituli exquireretur, quasi aucupes formularum, distinxerunt inter consilium, & consensum; consilium dicentes suffragia Capituli, quibus exploratis morem gerere Episcopus nunquam teneretur, consensum verò suffragia Capituli, quibus esset ab Episcopo necessariò adhaerendum. Hinc regulam adstruxerunt, juxta quam generaliter Episcopus consilium Capituli exposcere teneretur, nunquam consensum, nisi in iis casibus, in quibus expressè in jure cautum deprehenderetur, consensum esse exposcendum. Mihi non omninò placere potest ista consensus, & consilii differentia; imò & indita major consensui, quam consilio vis, & ratio, quando novi, consilium esse quendam consensum præstantiorem, id est consensum præstitum præhabita deliberatione, uti scribit Cicero in lib. 2. de inventione. Olim quando populus universus, ipsa etiam plebs in publicis Ecclesiasticis conventibus interveniebat unà cum clero, cujus potiora erant munera, ad secernenda populi, & clericorum officia; clero consilium, veluti quidquam excellentius, populo consensus tribuebatur. Ita invenio apud Cyprianum in Epist. ad Presbyteros, & Diaconos suos ita scribentem: *Ad id verò, quod scripserunt mihi Compresbyteri nostri, Donatus, & Fortunatus, Novatus, & Gordius, solus scribere nihil potui, quando à primordio Episcopatus mei statuerim, nihil sine consilio vestro, & sine consensu plebis mea privatim sententia gerere.* Igitur qui in consilio minorem potestatem agnoscunt, quam in consensu, eo abibunt, ut majorem plebi, quam clero potestatem in veteri Ecclesia tribuere teneantur. Semota à Comitibus plebe, promiscuè Ecclesiastici Patres & consensus, & concilii nomen usurpaverunt. Neque enim deinceps necessaria videbatur distinctio ad secernenda jura personarum. Quidquod enim Mar-

tinus Braccharenis in can. 1. caus. 9. quæst. 3. de suffragiis Episcoporum loquens, ea *consilium* appellavit? Quidquod illud, quod *consilium* Sacerdotum nominatur in can. 2. caus. 9. quæst. 3., in alia canonis interpretatione à Romanis Correctoribus ex græco textu subjecta *sententia* nominatur? Quidquod illud, quod dicitur in Concilio Antiocheno can. 23. caus. 12. quæst. 1., nimirum Episcopos res Ecclesiasticas pertractare debere cum *consentia* Presbyterorum, ac Diaconorum, ita apud Leonem Magnum in can. 52. caus. 12. quæst. 2. effertur, ut nequeat Episcopus de eisdem rebus disponere absque *conviventia*, & *subscriptione* Clericorum? Nonne cum Bonifacius VIII. in cap. 3. de suppl. negl. Prælat in 6., consulendam Apostolicam Sedem mandavit, in *consilio* Apostolicæ Sedis collocatam à nemine contemnendam auctoritatem censuit? Nonne in cap. 8. §. ult. de reb. Eccles. non alien. statuitur, Episcopos alienare posse de *adsensu* fratrum; alibi autem, id est in cap. 2. de donation. cavetur, ne Episcopi ad donationes procedant Canonice *inconsultis*? Quis insuper diceret in conspectu capituli 9. de reb. Eccles. non alien., ubi legitur, Canonice non posse locare in perpetuum bona Ecclesiæ in fraudem aliorum Canonice *inconsultis*, ita id intelligendum esse, quasi Canonicus teneatur exquirere, non sequi consensum collegarum? Adde his consensum & consilium promiscuè sumi ab Imperatoribus in l. 8. cod. de legibus. Video tamen, qua ratione commoti fuerint, aut commoveri potuerint, qui contrà sentiunt, ut eam consilii ac consensus differentiam inveherent. Aliquos fortè movere potuit commune adagium, quo fertur, consilium non esse obligatorium, quod derivaverunt ex Justiniani principiis in §. 6. instit. mandati. Verùm qui hoc argumenti genere uteretur, parum aptam probationem adferret, imò & à proposito Justiniani longè distaret. Est in primis parum apta probatio, proptereaquod

aliud est loqui de consilio privatorum ad causas privatas adhibito, quod sanè neminem obstringit; aliud loqui de consilio publico ad causas publicas ex legum constitutionibus adhibendo; quod & quidam petere necessariò debent, & qui interrogantur, ex officio præstare tenentur; tunc enim ne consilium supervacaneum dicatur, obligare sanè debet eum, qui petit, ut saniolem partem sequatur. Deinde distaret à proposito Justiniani, qui sollicitus erat in investigando, non an qui consilium petiit, consilium sequi teneretur; sed an qui consilium dedit, ex præstito consilio quasi mandati actione obligaretur, atque hoc in sensu dixit, consilium nullam obligationem inducere. Alii ideo Episcopum sequendo Capituli consilio non obstrictum adfirmaverunt, propterea quod vererentur, actum esse de auctoritate Episcoporum, & de eorundem supra Presbyteros prærogativa Divino jure constituta, si Episcopum obligarent ad sequendum consilium Capituli, quasi tunc Episcopi auctoritas à Capituli potestate penderet. Verùm statim ac vel ipsis fatentibus, qui ita argumentantur, multi sunt casus, in quibus expressa sanctione canonum Episcopus tenetur sequi sanioris partis consensum, quin tamen exinde sequatur, in ea re imminutam Episcopalem auctoritatem, & subjectam auctoritati minorum Clericorum, ita vel iidem etiam fateri debent non esse duo ista adeo contraria, habere jurisdictionem in Clericos, & teneri sequi Clericorum sententiam, ut unum alteri coherere non possit. Supponere in primis oportet divinam potestatem, qua Episcopi gaudent ipsam etiam à Deo institutam Episcopalem supra Presbyteros prærogativam, non ita effrænem esse, & liberam, ut valeant Episcopi etiam à prudentiæ regulis deflectere, contemnere saniorum consilia, & omnia pro lubitu gerere. *Reges gentium*, ajebat Christus Apostolos alloquens, *dominantur eorum, vos autem non sic*. His autem positis,

facile erit concludere, canonum doctrinam, qua tradatur Episcopum teneri ad sequendum Capituli consilium, nihil officere auctoritati & jurisdictioni Episcopali, cum aliud sit, certos modos exercendæ jurisdictioni adjicere, aliud sit, jurisdictionem auferre. Alii denique ideo Episcopum eximunt à sequendo Capituli consilio, quòd putent, rem ita definitam fuisse auctoritate tum capituli 7. de arbitris, tum capituli 1. de Cappell. Monachor. Ego sanè non video in his monumentis rem definitam; nullibi enim de Canonicis agitur, sed in dicto cap. 7. de familia hospitalis consilium laturo Priori, seu Præposito suo, & in dicto capitulo 1. de Monachis, quorum consilio in Ecclesiis, ubi Monachi habitant, Episcopi rectores animarum instituturi sint. Quid commune habet venerabilis Clericorum ad Cathedralis Ecclesiæ ministeria selectorum cætus, qui à vetustis Patribus Senatus Ecclesiæ appellatur, cum familia hospitalis, de cujus juribus agebatur in dicto capitulo 7.? Erat in ea specie habenda præcipua Prioris, seu Præpositi ratio, qui licet tractare debuisset de electione faciendâ cum familia, tamen, tractatione factâ, liberè eligere poterat, ita fortè ferentibus Hospitalis statutis, quæ veluti singularia jus commune Ecclesiarum Cathedralium minimè lædunt. Quid præterea commune habet idem cætus Canonicorum cum Collegio Monachorum, præsertim in gerenda cura animarum, de quibus negotiis agitur in dicto cap. 1.? Erat in ea specie considerandum, Monachos jure Decretalium à cura animarum fuisse semotos, quorum vita solitaria erat, & à rebus clericalibus penitus aliena. Quòd si in verba capituli 1. impensiore criterio intendas, agnosces, paulò aliter apud Gratianum sub nomine Urbani Papæ referri in can. 6. caus. 16. quæst. 2., nam si apud Gregorium IX. legitur, Cappellanum, qui populum regat, esse ab Episcopo instituendum *per Consilium Monachorum*; apud Gratianum legitur, Monachos non

non posse in Parochialibus Ecclesiis, quas tenent, *absque Episcoporum consilio* Presbyteros collocare. Quemadmodum ergo longè à sententia Gratiani canonis ego recederem, si dicerem, ab Episcopo consilium exquirendum esse, non sequendum, propterea quod Episcopalis *consilii* nomen ibidem occurrit, cur non similiter dicam, neque satis attingere germanam mentem Urbani in dicto cap. 1. de Cappell. Monach. eum, qui concluderet, Episcopum consilium petere debere à Monachis, non consensum expectare ex eo, quod ibidem fit mentio *consilii* Monachorum? Paucis dicam, ibidem Monachos veluti Patronos considerari, ad quos propterea præsentatio spectaret, reservata institutione & jurisdictione sacrorum gratia Episcoporum. Itaque quamquam non ignorem, hanc opinionem, quam hucusque exagitavi, moribus fuisse receptam, propterea quod ita scripserit Interpretum vulgus, quorum maxima esse solet in rebus agendis auctoritas, concludere tamen possum, attentâ germana sententia canonum, præsertim veterum, teneri generaliter Episcopum consilium sui Capituli in rebus Ecclesiæ administrandis juxta ingenitam Episcopatus potestatem exquirere, & juxta majoris, seu sanioris partis vota concludere, quemadmodum expressè definitiverunt, & quidem sine injuria Episcopalis jurisdictionis, Patres Tridentini in cap. 6. de Ref. sess. 25. vers. *Quod si aliquid*, nisi fortè Episcopi aliud legitima consuetudine, vel præscriptione inductum esse demonstrant; uti enim Capitula ex consuetudine, aut præscriptione excludere potuerunt cæteros Clericos olim ad ferendum Episcopo consilium accedentes, ita nec ægrè pati debent, se simili jure aliquando excludi, aliosque prudentes Clericos consilii causa ab Episcopo adsumi, quemadmodum expressa ita præcipiente lege contingit in collationibus beneficiorum Parochialium, in qua multum defertur suffragio Examinatorum Synodaliū etiam sine injuria Episcopa-

lis potestatis; aut nisi agatur de iis, quæ Superiorum judicio probata jam sunt, qualia essent negotia jam auctoritate Provincialis Concilii, vel Sedis Apostolicæ comprobata, cap. 9. in fine de his, quæ fiunt à Prælat.; neque enim debent inferiorum contradicção judicio discuti, quæ fuerint jam apud Superiorem discussa, ac definita; aut denique nisi agatur de iis, quæ expressè in sacris canonibus unius Episcopi voluntati remissa censentur, uti in specie capituli 7. de his, quæ fiunt à Prælatibus. Obiter hoc in loco observare juvat, quanta sollicitudine curandum sit, ut Canonici Cathedralis Ecclesiæ insigni rerum sacrarum peritia ac prudentia præsentent; rectè enim eos monebat Guillelmus Lindanus Gandensium Antistes, dum corruptam decimisævi sæculi disciplinam lugebat, *ut nulla ratione putarent, se apud Deum excusari, si solùm officium recitando occupentur*. Hinc inter articulos reformationis nomine Caroli IX. Regis Galliæ Patribus Tridentinis propositos, quibus iidem Patres morem gessisse visi sunt in sess. 24. de Reform. cap. 12., erat hic ordine vigesimus septimus his verbis expressus: *Cum Episcopus ea jurisdictione uti non debeat secundùm antiqua decreta, nisi consulto Capitulo, quemadmodum nec alia sua diocesis gravia negotia tractare, danda est diligentia opera, ut Canonici Cathedralium Ecclesiarum sint assidui in Ecclesia Cathedrali, bonis moribus, & scientia præditi, quique saltem vigesimumquintum annum attingant; nam ante illam ætatem cum non possint per leges humanas rebus suis prospicere, quomodo Episcopo suo consulere poterunt?* Si sequioribus Ecclesiæ sæculis ante Concilium Tridentinum sine delectu eligebantur, atque instituebantur Canonici Cathedralium Ecclesiarum, atque exinde, ut puto, factum est, ut eorundem velut tunc parum idoneorum consilia negligenterentur; ubi è contrario post Tridentinum Concilium canonum in eo editorum ratio habeatur, & ii eligantur in Cathedralibus Ecclesiis, qui sint tanto muneri pares, sperandum fidenter erit, ut veterum cano-

num disciplina undecumque instauretur, restituatur.

Non hic finitur Canonorum Ecclesie Cathedralis officium; illa enim superest explicanda gravissima muneris pars, qua exercetur Sede Episcopali vacante, sive revera, & jure vacet, uti contingit post Episcopi obitum, vel renunciationem, vel translationem, vel depositionem; sive facto pro vacante habeatur, uti contingit, cum Episcopus a Paganis, vel Schismaticis capitur, aut nullo constituto Vicario ita abest, ut Ecclesie necessitatibus vel utilitatibus minimè prospiciat, cap. 2. & 3. de suppl. neglig. Prælat. in 6., his enim in casibus tota Episcopalis jurisdictionis potestas, quantumque sit ad Capitulum devolvitur, quasi ea, qua in solidum administrari videbatur & ab Episcopo, & a Capitulo, jure adcrendi in Canonicis incipiat universa consistere. Non ergo devolvitur jurisdictione ad Metropolitanum, quia diocesi unicuique potestas sacrorum coheret; unde diluitur argumentum, quod in contrarium erui posset ex cap. 11. de majorit., & obed., ubi traditur, clericos Ecclesiis titularibus Cardinalium adscriptos, mortuo Cardinali, minimè succedere in defuncti Prælati jurisdictionem; cum Cardinalitii tituli in urbe Roma siti in diocesi Romani Antistitis sint constituti, & jurisdictione Cardinalium non in vim diocesanæ administrationis competat, sed privilegii singularis. Si cui difficultatem faceret canon 15. caus. 16. quæst. 3. referendus ad Concilium Carthaginense anni 418., ubi statutum deprehenditur, licere vicinis Episcopis occupare diocesim illius, qui negligens fuerit; is observare debet, ibidem agi non de Episcopo absente a diocesi, sed de eo, qui partem diocesis ab Hæreticis occupatam recuperare neglexerit; quamobrem vicinis Episcopis extra ordinem data fuit certam diocesim occupandi facultas in Africa, in qua nulla erat certa Metropolitana civitas, sed qui senior esset, uno excepto Carthaginensi

Antistite, Metropolitanus habebatur. Item si quis in conspectu canonis 5. dist. 71. putet, Episcopo ab hostibus ejecto neminem esse, qui jura Ecclesie exerceat, atque ejus jura ad alios extra civitatem devolvi, eamque ob rem Fortunatum Neapolitanum Episcopum ad suam Ecclesiam transtulisse Diaconum quendam Venafranæ Ecclesie vacantis; observet, ibidem non Episcopum tantum ejectum fuisse, sed & clericos universos armorum vi impeditos, ne potestatem Ecclesiasticam exercerent, ac proinde extra ordinem consuli certis Personarum Ecclesiasticarum officiis debuissent. Itaque iis demptis, qua ad potestatem Episcopalis Ordinis spectant, universa jurisdictione a Capitulo exercebitur, can. 7. caus. 7. quæst. 1., quod cum ex jure communi proficiscatur, regulam conficimus, ut omnia Capitulo liceant, nisi quædam proponantur singulari jure reservata, cap. un. de major., & obed. in 6. Hinc poterit Capitulum, nisi ad alium id singulari jure pertineat, redditus vacantis Ecclesie percipere successor deinde Episcopo concedendos, can. 2. dist. 75., Concilio Tridentino sess. 24. cap. 16. de Reform., confirmare electiones, quas vivens Episcopus confirmaret, cap. 14. de majorit., & obed., absolvere ab excommunicatione Episcopo reservata, cap. un. eod. tit. in 6., Episcopis extraneis concedere, ut in diocesi vacante Pontificalia, & Ordinis potestatem exercent, consentire, ut beneficia, vel Ecclesie erigantur, reservato erigentibus jurepatronatus, judicare in causis Hæreticorum, in quibus judicare Episcopi possunt, cap. 9. de Hæret., Clement. 1. vers. Propter eod. tit., eademque ratione de emergentibus causis, etiam matrimonialibus judicare, cap. 7. de eo, qui duxit &c., visitare diocesim, Synodum celebrare, atque in ea examinatores Synodales instar Episcoporum eligere; ut paucis dicam, ea omnia facere, qua jure communi, & ordinario jurisdictioni Episcoporum adherent.

Sunt

Sunt attem receptæ plures generalis regulæ exceptiones. Non heic loquar de collatione beneficiorum, de hac enim fusè in tractatione de beneficiis ecclesiasticis disseram. Prima exceptio est, non posse Capitulum infra annum dimissorias litteras ordinandis clericis concedere, nisi de iis agatur, qui causa, vel recepti, vel recipiendi beneficii arctati dicuntur, Concilio Tridentino sess. 7. cap. 10., juncto cap. 10. sess. 23. de Reform., quibus capitibus abrogata est vetus jurisprudentia, qua temporibus adhuc Bonifacii VIII. vigeat juxta capitulum 3. de tempor. ordinat. in 6. Altera exceptio est in iis, qua si a Capitulo fierent, via aperiretur, ut jura Episcopalia, aut Cathedralis Ecclesie paterentur detrimentum vel imminutionem. Quemadmodum enim vetustis jam canonibus cautum scimus, ut mortuo Episcopo rerum Episcopaliū inventarium a clericis fiat, ne quid ex illis quandoque depereat, aut ne quid a clericis eisdem in proprios usus convertatur, can. 45. caus. 12. quæst. 2., cap. 9. de offic. ord. in 6., ita cavendum semper fuit, ne Sede vacante Ecclesie status quoquo modo immutetur, cap. 2. ne Sede vacante, juncto cap. ult. de Regul. in 6., unde emersit adagium, ne præscriptionem quidem Sede vacante currere, seu tempora Sedis vacantis inter tempora, quibus præscriptio conficitur, non computari, quasi Ecclesia tunc careat defensore, cap. 1. & ult. ne Sede vacante, cap. 1. 4. & 15. de præscript. Istas exceptiones Sacri canones invexerunt ob varios clericorum abusus, qui liberius, quam par esset, de Episcopaliibus juribus ad se Sede vacante devolutis disponebant; unde identidem cavendum fuit, ut inter cætera, Episcoporum bona commendarentur fidei ac tutelæ religiosorum Principum, quorum præsidio sarta tectaue custodirentur. Hinc Capitulo nulla permittitur alienatio, etiam si ageretur de rebus & Episcopo, & Capitulo communibus, dicto cap. 1.

& ult. ne Sede vacante; item non permittendum Capitulo, ut auctoritatem interponat donationi juris patronatus de laico in laicum transferendi; præterea non permittendum, ut beneficia supprimat, ne in specie quidem capitis 15. sessionis 24. Tridentinæ de Reform., neque ut beneficia uniat, quibus in casibus potestati Episcopali quidquam detraheretur, uti nostri passim tradunt ad Clementinam 1. de statu Monach. Simili ratione receptum est, ut Capitulum excipere nequeat, liberas beneficiorum resignationes, nisi duobus in casibus; primò nimirum, cum causa subsit necessaria; secundò cum de eo beneficio agatur, cujus collatio ad Capitulum simul, & ad Episcopum pertinet. Patet ex his, qui sentiendum sit de vulgari Pragmaticorum doctrina, qui in hac re cum observarent modò in jure certa negotia gerenda committi Capitulo, modò denegari, ut certam regulam conficerent, distinxerunt duplicem jurisdictionis Episcopalis speciem, unam voluntariam, necessariam alteram appellantes, ac deinde necessariam jurisdictionem Capitulis adserentes, voluntariam denegantes. Distinctio ista, & distinctio accommodata traditio nullibi in Ecclesiasticis canonibus demonstratur, imò & variis ambagibus plurima involvit, cum difficile admodum sit indicare, qua ad voluntariam, qua ad necessariam pertinent jurisdictionem. Adde, ab eisdem Pragmaticis multa concedi Capitulis, qua sanè non nisi voluntariæ jurisdictionis esse possunt, veluti facultas Prædicatoribus evangelicis permittendi, ut in diocesi populum doceant, etiam in adjutorium Parochorum, facultas eligendi Sacerdotes ad excipiendas fidelium confessiones, & alia his similia bene multa; item multa denegari Capitulis, qua necessaria videntur; unde simplicior erit regula superius stabilita, qua concludatur, jurisdictionem Episcopalem universam devolvi in Capitulum vacante Sede, iis tantum negotiis exceptis, qua expressè denegata in jure deprehenduntur.

Plu-

Pluribus obnoxia est difficultatibus vulgaris nostrorum disputatio, num Capitulum ea gerere possit, quæ Episcopis gerenda commissa fuerunt in Tridentino Concilio, ubi modò extra ordinem certa jurisdictio Episcopis data est, modò quæ eisdem olim inerat, & recentioribus sæculis sublata, fuit restituta, modò eisdem Pontificia delegatio accessit. Non in omnibus omninò casibus eadem accommodari definitio potest. In primis dico, quoties in Concilio Tridentino certa datur generaliter Episcopo facultas, quasi ipsa non personæ, sed dignitati, & officio commissa videatur, eam in Capitulum Sede vacante transire, cum totum transeat unà cum officio Episcopali, quidquid eidem officio cohæret. Id contingit ex. gr. in potestate convocandæ Synodi, & constituendorum Examinatorum, aut Judicium Synodali, in facultate indicendi concursus in Parochialibus beneficiis, vel deputandi Economos vacantibus Parochialibus Ecclesiis, in potestate dispensandi à denunciationibus matrimoniorum, in concessionibus monitoriorum, item in illis dispensationibus indulgendis, de quibus mentio fit in cap. 6. sess. 24. de Ref. Deinde dico, quoties in Tridentino Concilio singulari jure restitutum est Episcopo, quod antea ob reservationes, aut consuetudines sublata Episcopo fuerat, adjecta ex. gr. clausula *non obstantibus reservationibus, sublata reservatione*, aut simili; tunc Capitulum eandem potestatem explicaturum. Etenim sublata reservatione, aut abolita consuetudine res reducitur ad formam juris veteris, quo attento sicut pœnès Episcopum jurisdictio erat, ita & in Capitulum Sede vacante transibat. Id occurrit in specie capitis 2. in fine sess. 5. de Reform., ubi facultas fit Episcopis, & ordinariis locorum, opportunis remediis arcendi quæstores Tridentino decreto inobedientes, *privilegiis quibuscumque non obstantibus*: insuper in specie capitis 5. sess. 7. de Ref., ubi Episcopis mandatum est, ut inquirerent in possessores

plurium beneficiorum curatorum, aut aliàs incompatibilium, & certis modis providerent, ne beneficia ipsa debitis obsequiis defraudarentur, *appellationibus, privilegiis, exemptionibus quibuscumque nemini suffragantibus*; & in specie capitis 7. eadem sess. 7., ubi simili clausula adjecta mandatur Episcopis, ut singulis annis visitent beneficia ecclesiastica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, vel Monasteriis unita fuerint perpetuò, & adnexa, curentque, ut in iis per idoneos Vicarios animarum cura exerceatur. Atque hæc ipsa regula etiam recipienda est in specie Clementinæ unicæ de testamentis, ubi Episcopis jurisdictio datur in religiosos etiam exemptos ad executionem ultimarum voluntatum deputatos circa ipsius executionis officium, *quocumque non obstante privilegio*, & in specie Clementinæ 1. de sepultur., ubi certa jurisdictio Episcopo tribuitur in eos, qui contra censuras quemquam sepelire præsumerent, *nullo exemptionis, vel quovis alio privilegio aliquantulum suffragante*. Tertio dico, quoties in Tridentino Concilio aliquid concessum Episcopis fuit adjecta particula, *etiam tanquam Apostolica Sedis delegatis*, cujus vi Episcopi & ordinaria simul, & delegata Pontificia potestate agere possunt, eam potestatem Capitulo Sede vacante competere; etenim accessio delegationis Apostolicæ firmat quidem magis, non tamen immutat qualitatem ordinariæ jurisdictionis, argumento cap. 12. de officio judicis ordinari., & cap. 4. de rescriptis in 6. Id contingit in specie capitis 4. sess. 6. de Ref., ubi Episcopis *etiam auctoritate Apostolica* jus visitandi Capitula Cathedralium conceditur, nullis obstantibus exemptionibus, aut consuetudinibus; in specie capitis 5. sess. 21. de Ref., ubi Episcopis conceditur, *etiam tanquam Apostolica Sedis delegatis*, uniones perpetuas certis in casibus facere beneficiorum curatorum; in specie capitis 7. ejusdem sessionis, ubi Episcopis datur potestas, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis*, transferendi certis in casibus bene-

fi-

ficia de una ad alteram Ecclesiam; in specie capitis 8. ejusdem sessionis, ubi sermo fit de visitatione Episcoporum, qui ad eam causam dicuntur *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati*; in specie designandarum quarundam portionum in quotidianas distributiones convertendarum, juxta caput 3. sess. 22. de Ref., visitandorum Hospitalium, locorumque piorum, juxta caput 8. ejusdem sessionis, coërcendarum quarundam personarum in officio delinquentium, quibus in locis receptum est caput 10. ejusdem sessionis, & visitationum in diœcesi habendarum, juxta caput 10. sess. 24. de Ref. quibus omnibus in capitibus Episcopis, *etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegatis* certa officia gerenda mandantur. Denique dico, ad Capitulum non transire eam potestatem, quæ tantum ex delegatione Apostolica Episcopo competebat, uti in specie deputationis Vicariorum in iis beneficiis, in quibus Beneficarii ex Apostolico indulto non resident, juxta caput 2. sess. 6. de Ref., in specie corrigendorum exemptorum, juxta caput 3. ejusdem sessionis, in specie visitandarum certarum Ecclesiarum, juxta caput 8. sess. 7. de Ref., examinandarum unionum, juxta caput 6. ejusdem sessionis, & ferendæ sententiæ in causis exemptorum, juxta caput 14. ejusdem sessionis, in specie corrigendorum exemptorum, juxta caput 4. sess. 14. de Ref., in specie cognoscendarum dispensationum Pontificiarum, juxta caput 5. & 6. de Ref. sess. 22., in specie visitationum Ecclesiarum in nullius diœcesi sitarum, jurisdictionis exercendæ in certas personas honorariis titulis, & subinde privilegiis insignitas, & cognoscendorum certorum privilegiorum à Sede Apostolica impetratorum, juxta caput 9. 11. & 14. in fine sess. 24. de Ref., in specie tuendæ Monialium exemptarum clausuræ, visitandi certis in casibus Regulares exemptos, & regendi Monialium monasteria Sedi Apostolicæ immediatè subjecta, juxta caput 5. 8. & 9. sess. 25.

de Regular., ac denique in specie revidendarum, atque examinandarum quarundam unionum beneficiorum, juxta caput 9. vers. *qua verò* sess. 25. de Ref., quibus omnibus in speciebus jurisdictio datur Episcopis præcisè, *tanquam Sedis Apostolicæ delegatis*. Similis jurisprudentia servanda erit in aliis casibus ante Concilium Tridentinum expressis, ubi eadem formula concepta in Episcopalem potestatem veluti à Sede Apostolica delegatam certa negotia collata fuerunt, uti in specie capitulo 13. vers. *cæterum* de officio Judic. ordinari., ubi certa in Canonicos Ecclesiæ Cathedralis Suffraganeæ Metropolitana potestas adseritur; in specie capitulo 9. in fine de hæreticis, ubi Episcopi in exemptos hæreseos criminis reos procedere valent; in specie capitulo unci 5. ult. de statu Regular. in 6., ubi Episcoporum dignitas designatur ad regenda Monasteria Monialium Apostolicæ Sedi immediatè subjecta; in specie Clementinæ unicæ de suppl. neglig. Prælat., ubi Episcopis tribuitur beneficia conferre vi devolutionis, quæ ad Prælatorum exemptorum collationem pertinebant, quum isti intra tempus legitimum non contulerint; in specie Clementinæ 2. de statu Monach., ubi Episcopis commendatur visitatio Monialium, quæ dicuntur Canonice Sæculares; ac denique in specie Clementinæ 2. in fine principii de religios. domib., in causa reformandorum piorum quorundam locorum aliàs ab Ordinarii jurisdictione exemptorum. Ecquidem in conspectu harum omnium specierum scio, nonnullos scripsisse, per delegationem Apostolicæ Sedis Episcopis factam iterum excitatam fuisse ordinariam Episcoporum jurisdictionem, quasi reservatione, exemptione, atque universis singularibus juribus, privilegiisque cessantibus, adeoque vacante Sede Episcopalem istam potestatem devolvi ad Capitulum. Verum mihi non satis tuta videtur hæc opinio; statim ac enim Romanus Antistes constituit in iis casibus Episcopos tanquam delegatos suos, re-

reservationem potius confirmavisse deprehenditur, quando Episcopus vi susceptæ delegationis non propriam induit personam, sed tantum agit nomine illius, cujus gratia facta olim fuit reservatio.

Generalis hæc Capitulorum jurisdictionio olim per Canonicos in communi gerebatur, cap. 3. & 4. de suppl. neglig. Prælat. in 6. Tantum in rebus temporalibus administrandis præficiatur Æconomus, can. 2. dist. 75., aut Vicarius quidam præstitebatur vel à Metropolitanano, vel à Pontifice Maximo sub Visitatoris nomine, si Capitulum negligens in administratione fuisset, aut si gravis quædam causa constituendi Visitatoris Apostolici emerisset, dicto cap. 3. & 4. de suppl. neglig. Prælat. Hodie verò utimur jure constituto in Concilio Tridentino in cap. 16. sess. 24. de Ref. Nimirum Capitulum, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Æconomum unum, vel plures fideles, ac diligentes decernere debet, qui rerum ecclesiasticarum, & proventuum curam gerant, quorum rationes ei, ad quem pertinebit, sint reddituri; ex quo constat, in iis provinciis, in quibus, uti apud nos viget, favore Principum receptum est, ut ipsi curam temporalium Ecclesiæ bonorum suscipiant, eam disciplinam minimè servari. Deinde ad Capitulum pertinebit, officialem, seu Vicarium intra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare, qui saltem in jure canonico sit Doctor, vel Licentiat, vel aliàs quantum fieri possit idoneus; ita ut si secus à Capitulo factum fuerit, ad Metropolitanum potestas hujusmodi devolvatur, aut ad Episcopum antiquiorem ex Suffraganeis, si agatur de Metropolitana ipsa Ecclesia, aut ad propinquiorem Episcopum si agatur de Ecclesia exempta. Unus tantum, non plures, à Capitulo Vicarius est constituendus, nisi tamen alicubi plurimum eligendorum consuetudo vigerit, aut nisi alter eligatur quasi subrogatus, tum demum scilicet jurisdictionem ad-

ministraturus, cum Vicarius electus illam exercere non possit. Ex quo liquet, non esse in potestate Capituli, quantam voluerit, constituto Vicario jurisdictionem mandare, sed ad universam mandandam teneri, & quidem perpetuò, id est, donec Ecclesia vacaverit; ne fortè Vicarius à Capitulo pendere videatur, & minus liberè agere, quod agendum Ecclesiæ utilitas suadet. Non est tamen dubitandum, quin Capitulum alium eligere Vicarium possit, quoties electus moriatur aut munere suo fungi amplius non valeat, aut, ita in munere versetur, ut perpetuam jurisdictionem administret, tum scilicet & iis in casibus, cum & in quibus quilibet Ordinarius jurisdictione esset sua ex canonum censura privandus; eademque ratione si in certa causa Vicarius tanquam suspectus à litigantibus allegatur, ad Capitulum spectabit, seu arbitros ad cognoscendas suspicionis causas constituere, seu causas cognitivas novum judicem dare. Hinc deducitur, Vicarium Capitularem tanquam ordinarium habendum esse, licet talis non habeatur Vicarius generalis ab Episcopo constitutus; quoniam non ita à voluntate Capituli Vicarii Capitularis officium pendet, uti à voluntate Episcopi pendet officium Vicarii Episcopalis. Quamobrem merito proficitur Benedictus XIV. in lib. 2. de Synodo Diocesana cap. 9. num. 3., se non percipere, quare Dataria Apostolica dispensationes, quæ ex mente Tridentini Concilii sess. 22. de Reform. cap. 5. extra Curiam committendæ sunt Ordinariis locorum, nunquam committere consueverit Vicariis Capitularibus, quamvis eas committere soleat Vicariis generalibus Episcoporum. Cæterum sive Æconomi, ubi à Capitulis constituuntur, sive Vicarii Capitulares, rationes administrationis suæ reddere tenentur Episcopo successori, quin illis remissio à Capitulo facta suffragetur, dicto capite 16. Tridentinæ sessionis 24., adeo ut emolumenta ex jurisdictione, aut sigillo provenientia eidem successori Episcopo cedant,

dant, reservato congruo salario favore Vicarii, can. 45. caus. 12. quæst. 2.

Dixi modò, aliquando, & extra ordinem auctoritate Sedis Apostolicæ Vicarium vacanti Ecclesiæ præfici, qui ideo Apostolicus nominatur, seu Visitator, seu dispensator, cap. ult. de suppl. negligent. Prælator. in 6., can. 1. caus. 7. quæst. 1., can. 19. dist. 61., cap. 42. de elect. in 6. Causas Vicarii Apostolici constituendi enumerat Peregrinus in præxi Vicariorum parte 1. sect. 6., sive de eo agatur, qui sede plena, & suspenso Episcopo, sive de eo agatur, qui Sede vacante præficitur. Quoties autem is constituatur, majore jurisdictione pollet, quam Vicarius à Capitulo constitutus, ille enim

liberè potest beneficia ad collationem Episcopi pertinentia conferre, dicto cap. 4. in fine de suppl. neglig. Prælat.; atque, ut paucis dicam, ea omnia peragere, quæ ex juris communis disciplina præstare potest Episcopus electus confirmatus, una dempta ecclesiasticarum rerum alienatione, dicto cap. 42. de elect. in 6. Cæterum investiganda facultate, quæ Vicario Apostolico competit, plurimum semper juvabit perpendere litteras Apostolicæ Sedis, quibus constituitur; modò enim in iis amplior, modò minor potestas concedi solet, prout adjuncta temporum ferunt, vel locorum, vel causarum, aliquando etiam personarum.

CAPUT III.

De Prælati non Episcopis quasi Episcopalem jurisdictionem exercentibus.

Huc referendus est titulus 33. lib. 5., tit. 31. & 35. lib. 3.

Quamquam Prælati nomen, si latissimè sumatur, ad Parochos etiam referri facile possit, cap. 3. de offic. judic. ordinar., cap. 4. de clerico ægrotante; propriè tamen de iis intelligitur, qui jurisdictionem quasi Episcopalem, & in foro externo nacti fuerunt, quæcumque tandem fuerit nanciscendæ jurisdictionis causa. Horum quatuor veluti genera demonstrantur. Primi generis sunt Prælati Regulares, seu Monasteriorum superiores, cap. 5. de tempor. ordinat. Secundi generis sunt Præpositi sæculares, seu Abbates, seu Decani nuncupati in Collegiatis Ecclesiis certas jurisdictionis species exercentes sub Episcopo. Tertii generis sunt, qui in diocesi Episcopi consistunt certum adsignatum territorium instar diocesis habentes, in quo in clerum, & populum jurisdictionem ecclesiasticam etiam in foro externo explicant. Postremi generis sunt, qui

Episcopalem jurisdictionem exercent in certo territorio à diocesi cujuscunque Episcopi separato; & singulari ac proprio nomine appellantur *Nullius Diocesis*. Imò nec repugnat, esse Prælatos quosdam, qui ad tertium æquè, ac quartum Prælatorum genus referri possunt, propterea quod & in diocesi Episcopi jurisdictionem exercent, & in territorio *nullius*, habito scilicet respectu locorum, cum quandoquæ contingat, ut certa loca regimini horum Prælatorum subjecta sita sint in diocesi Episcopi, alia extra diocesim cujuscunque Episcopi constituta. Atque in his casibus obtinet, ut Prælati hujus generis in ea parte administrationis suæ, quæ sita est in diocesi Episcopi, considerentur tanquam Prælati tertii generis; in altera parte, quæ dicitur *diocesis nullius*, considerentur tanquam Prælati postremi generis, sive *nullius*.

Prælatorum Regularium, ut ab iis
Dd exor-